

John Cage

Curs monogràfic
A càrrec de Carmen Pardo
20, 21, 27 i 28 d'abril del 2009

Aquest curs, vinculat a l'exposició *John Cage i l'art experimental. L'anarquia del silenci* que s'inaugura al MACBA a la tardor del 2009, fa un recorregut complet per la trajectòria de John Cage: des del seus treballs inicials als anys trenta, en què va ampliar els paràmetres de la música de percussió amb instruments poc convencionals, fins a la seva coneguda concepció del silenci i les innovadores col·laboracions multimèdia dels anys vuitanta. També analitza la influència de Cage en els seus coetanis i en artistes posteriors, així com les col·laboracions que va fer amb Robert Rauschenberg i Merce Cunningham, entre d'altres.

PER DEIXAR DE SER SORD I CEC DAVANT EL MÓN QUE M'ENVOLTA

John Cage (1912-1992), artista singular –pintor, músic, pensador, micòleg i inventor–, va mostrar que era possible aventurar-se pels boscos de la música, que la transformació del pensament pot ser un dels objectius de l'art i que entre la vida i l'art hi ha una continuïtat. Amb aquest fi, va començar eliminant del seu equipatge les idees preconcebudes, el pes de la memòria i el llast d'unes emocions massa automatitzades, fins que va convertir-se en ocell. Des d'aquesta mutació, John Cage ens convida a sortir de la gàbia, vigui quina sigui, per deixar de ser sord i cec davant el món que ens envolta.

PROGRAMA

Dilluns 20 d'abril, a les 19 h PRIMERA SESSIÓ

PAISATGES IMAGINARIS PER A LA MÚSICA

Aquesta sessió es presenta com una introducció general a John Cage i a la manera en què, des dels seus primers treballs, ensofona l'edifici musical. L'atenció se centrarà en aquest sentit en les seves obres de percussió, la introducció de noves tecnologies, la seva idea de la durada i la invenció del *music gong* i del piano preparat.

Textos de referència: *The Future of Music: Creolo* (versió en castellà: *El futuro de la música: Creolo* (1937); *-Alphina et-* (Ritrato) dins de *A Year from Monday* (1961)

Obra sonora: Sonates i interludis per a piano preparat (1946-1948)

Nexes: Arnold Schönberg; Charles Ives; Edgar Varèse; Marcel Duchamp; Luigi Russolo; Henri David Thoreau

Dimarts 21 d'abril, a les 19 h SEGONA SESSIÓ

UN PASSEIG PEL NO-RES-ENNIGM

El passeig pel no-res-ennigm partirà de l'experiència de Cage a la càmera anecoica i de la seva afirmació que el silenci no existeix. A partir d'aquí, i tenint en compte les seves referències al budisme zen i a l'ús de l'I Ching, s'abordarà la participació de l'atzar i la indeterminació en la composició musical.

Textos de referència: *Lecture on Nothing* (Conferència sobre nada) (1959)

Obra sonora: *4'33"* (1952); *Music of Changes* (1951)

DVD: *Aspects of a New Consciousness* (CBS, 1969, extracte)

Nexes: Robert Rauschenberg; Nam June Paik; Pierre Boulez; Daisetz Teitaro Suzuki; Meister Eckhart

Dilluns 27 d'abril, a les 19 h TERCERA SESSIÓ

EN LA CONTINUÏTAT DE LES ARTS/ EN LA CONTINUÏTAT DE LA VIDA

Aquesta sessió es divideix en dues parts: en la primera s'aborda la manera en què John Cage concep el seu treball com a pintor i les col·laboracions amb altres artistes, com ara Merce Cunningham, l'Escola de Nova York o James Joyce. La segona part se centrarà en la creació dels happenings i *musiciones* com a manifestos de la continuïtat entre art i vida.

Textos de referència: *Happy New Ears, A Year from Monday* (1968)

Obra sonora: *Song Books* (1970)

Nexes: Antonin Artaud; Cunningham; Morton Feldman; Christian Wolff; A. K. Coomaraswamy; James Joyce; Gordon Mumma; el minimalisme; ZAJ

La primera gàbia que cal deixar entre és la que està formada per un entramat musical que fa del so una nota i de l'harmonia un mur. Cage proposa una altra definició del que és musical i dibuixa sense pausa paisatges imaginaris per a la música. A aquests paisatges hi faran cap els instruments de percussió i el piano preparat, i també hi trobaran recer el silenci i tots els sorolls. A través del silenci, Cage continua aquest passeig inèdit que, amb ressons de budisme zen, transita pel no-res-ennigm, l'atzar i la indeterminació.

En aquest discórrer sobre no-res, on s'ha impugnat qualsevol límit, l'ocell ha sortit, gairebé sense adonar-se'n, de la segona gàbia: la que distingeix entre vida i art. Fora respira en continuïtat com en un happening, com en els seus *musiciones* en què la simultaneïtat –com la vida mateixa– entra en escena.

Quan s'han esborrat les fronteres entre l'art i la vida, cal plasmar el mateix gest en l'expressió del pensament, en l'escriptura. Per dur-ho a terme, l'artista recorre a tipografies diverses, com a *Silencio*; crea els seus *musicions* o produeix la ruptura entre significat i significat (*Empty Words*). Després d'aquest passeig on s'ha polvoritzat el que s'anomenava art, cal sortir de l'última gàbia, formada pels judicis de valor, i atrevir-se a pensar d'una altra manera l'acció social de l'art i els nexes entre art i política.

-I am for the birds, not the cages that people put them in-
John Cage

Carmen Pardo

Dimarts 28 d'abril, a les 19 h QUARTA SESSIÓ

L'ESCOLTA OBLIQUA

Partint de l'affirmació que l'art és autoalteració, en aquesta última sessió es presenta la proposta cagiana d'una percepció descentrada de la qual s'exclouen necessàriament els judicis de valor i en què l'art s'entén en la seva funció social. S'obre així un diàleg entre art i tecnologia que condueix al tecnocràzisme.

Textos de referència: *John Cage Diary: How to Improve the World (You Will Only Make Matters Worse) Continued 1973-1982* (publicat en castellà com a *Diario: cómo mejorar el mundo [ello se conseguirá empeorando]* Continuación 1973-1982)

DVD: *One 11 and 103* de John Cage i Henning Lohner (2006, extracte)

Nexes: Buckminster Fuller; Norman O. Brown; Marshall McLuhan

Carmen Pardo és doctora en Filologia per la Universitat de Barcelona i investigadora i la unitat Jean-Claude de Paris (1996-1998). Editor i traductora de John Cage. Ha publicat *Escrits d'Art (1999)* i els assaigs de *La música obliqua: una introducció a John Cage* (2001), *Robert Wilson: les col·laboracions amb Miguel Alcega* (2005) i *Las TIC: una estètica obliqua* (2006). La seva tasca com a musicòloga i organitzadora té per objectiu fer un pont entre les universitats internacionals com art, ètica, literatura i tecnologia per una epistemologia crítica (Barcelona/Montpellier 2006). *Experimente art estètica: les col·laboracions de John Cage* (Barcelona, 2006); el *Ciclo John Cage* i també el *clivertat a l'art obliqua: minimalisme musical i video* (Múnic/Alfonso La Casa Editorial, Madrid, 2006 i 2009) i *Night of the Electronic Music (Los Angeles, Riverside, en col·laboració amb l'Orquestra del Cas, 2006)*.

Inscripcions i informació

A partir del 30 de març a www.macba.cat i a la recepció del Museu (excepte els dimarts)

Preu: 30 €

Estudiants i aturats: 20 €

Amics del MACBA: gratuït

Auditori MACBA. Aforament limitat

programespublics@macba.cat;

tel. 93 481 46 81

www.macba.cat

John Cage

Curso monográfico
A cargo de Carmen Pardo
20, 21, 27 y 28 de abril de 2009

Este curso, vinculado a la exposición *John Cage y el arte experimental. La aurora del silencio* que se inaugura en el MACBA en otoño de 2009, traza un recorrido completo por la trayectoria de John Cage: desde sus trabajos iniciales en los años treinta, en los que amplió los parámetros de la música de percusión con instrumentos poco convencionales, hasta su conocida concepción del silencio y sus innovadoras colaboraciones multimedia en los años ochenta. Asimismo, analiza la influencia de Cage en sus creaciones y en artistas posteriores, así como las colaboraciones que realizó con Robert Rauschenberg y Merce Cunningham, entre otros.

PARA DEJAR DE SER SORDO Y CIEGO AL MUNDO QUE ME RODEA

John Cage (1912-1992), artista singular –pintor, músico, pensador, micólogo e inventor– mostró que era posible aventurarse por los bosques de la música, que la transformación del pensamiento puede ser uno de los objetivos del arte y que entre la vida y el arte hay una continuidad. Para ello, empezó eliminando de su equipaje las ideas preconcebidas, el peso de la memoria y el lastre de unas emociones demasiado automatizadas, hasta convertirse en un pájaro. Desde esta mutación, John Cage nos invita a salir de la jaula, de cualquier jaula, para dejar de ser sordos y ciegos al mundo que nos rodea.

PROGRAMA

Lunes 20 de abril, a las 19 h PRIMERA SESIÓN

PAISAJES IMAGINARIOS PARA LA MÚSICA

Esta sesión se presenta como una introducción general a John Cage y al modo en que desde sus primeros trabajos deriva el edificio musical. Se atenderá en este sentido a sus obras para percusión, a la introducción de nuevas tecnologías, a su idea de la duración y a la invención del *water-gong* y del piano preparado.

Textos de referencia: *El futuro de la música: Crede* (1937); *«Rhythm etc.»* (Ritmo) dentro de *A Year from Monday* (1961)

Obra sonora: Sonatas e interludios para piano preparado (1946-1948)

Nexos: Arnold Schönberg; Charles Ives; Edgar Varèse; Marcel Duchamp; Luigi Russolo; Henri David Thoreau

Martes 21 de abril, a las 19 h SEGUNDA SESIÓN

UN PASEO POR LA NADA-EN-MEDIO

El paseo por la nada-en-medio partirá de la experiencia de Cage en la cámara anecoica y de su afirmación de que el silencio no existe. A partir de aquí, y atendiendo a sus referencias al budismo zen y al uso del *I Ching*, se abordará la participación del azar y la indeterminación en la composición musical.

Textos de referencia: *Confidencia sobre nada* (1959)

Obra sonora: *4'33"* (1952); *Music of Changes* (1951)

DVD: *Aspects of a New Consciousness* (CBS, 1969, extracto)

Nexos: Robert Rauschenberg; Nam Jun Paik; Pierre Boulez; Daisetz Teitaro Suzuki; Meister Eckhart

Lunes 27 de abril, a las 19 h TERCERA SESIÓN

EN LA CONTINUIDAD DE LAS ARTES / EN LA CONTINUIDAD DE LA VIDA

Esta sesión se divide en dos partes: en la primera se aborda el modo en que John Cage concibe su trabajo como pintor y sus colaboraciones con otros artistas como Merce Cunningham, la Escuela de Nueva York o James Joyce. La segunda parte se centrará en la creación de los happenings y *musicraas* como manifiestos de la continuidad entre arte y vida.

Textos de referencia: «Happy New Ears», *A Year from Monday* (1968)

Obra sonora: *Song Books* (1970)

Nexos: Antonin Artaud; Cunningham; Morton Feldman; Christian Wolf; A. K. Coomaraswamy; James Joyce; Gordon Mumma; el minimalismo; ZAJ

La primera jaula a dejar atrás es la que está formada por un entramado musical que hace del sonido una nota y de la armonía un muro. Cage propone otra definición de lo musical y dibuja sin cesar paisajes imaginarios para la música. A estos paisajes acudrán los instrumentos de percusión y su piano preparado, y en ellos también recalarán el silencio y todos los ruidos. A través del silencio, Cage progresa ese paseo inédito que, con resonancias de budismo zen, transita por la nada-en-medio, el azar y la indeterminación.

En ese discurrir sobre nada, donde se ha impregnado todo límite, el pájaro ha salido, casi sin darse cuenta, de la segunda jaula: la que distingue entre vida y arte. Fuera respira en continuidad como en un happening, como en sus *musicraas* en los que la simultaneidad –como la vida misma– entra en escena.

Cuando se han borrado las fronteras del arte y la vida, es preciso plasmar el mismo gesto en la expresión del pensamiento, en la escritura misma. Para ello el artista recurre a tipografías diversas, como en *Silow*; crea sus *musicraas* o produce la ruptura entre significado y significado (*Empty Wind*). Después de este paseo, en el que se ha pulverizado lo que se llamaba arte, es preciso salir de la última jaula, formada por los juicios de valor y atreverse a pensar de otro modo la acción social del arte y los nexos entre arte y política.

«I am for the birds, not the cages that people put them in.»
John Cage

Carmen Pardo

Martes 28 de abril, a las 19 h CUARTA SESIÓN

LA ESCUCHA OBLICUA

Partiendo de la afirmación de que el arte es autoevaluación, se procede en esta última sesión a presentar la propuesta cageana de una percepción descentrada de la que se excluyen necesariamente los juicios de valor y en la que se atiende al arte en su función social. Se abre con ello un diálogo entre arte y tecnología que conduce al tecnosartrismo.

Textos de referencia: *Diario: cómo mejorar el mundo (solo se conseguirá empujando)* Continuación 1973-1982
DVD: *One 11 and 103* de John Cage y Henning Lohner (2006, extracto)

Nexos: Buckminster Fuller; Norman O. Brown; Marshall McLuhan

Carmen Pardo es doctora en Filología por la Universidad de Sevilla y investigadora en la unidad I+D+i+I+D+i del CSIC de País (1996-1998). Editor y traductora de John Cage, ha publicado *Escritos a solas* (1999) y es autora de *La escucha oblicua: una invitación a John Cage* (2001); *Robert Rauschenberg en colaboración con Miguel Moner* (2003) y *Las TIC: una reflexión filosófica* (2009). Su labor creativa sociológica y organizativa la ha llevado a realizar congresos internacionales como *Música, arte, e investigación: por una aproximación crítica* (Barcelona/Monipellús, 2005); el espectáculo en media *Single-Score: Homage to John Cage* (Barcelona, 2005); el *Café John Cage* y también el dedicado a *San Remo: un momento musical... y otro* (Música/Arte/La Casa Encendida, Madrid, 2006 y 2008) o *Night of the Electronic Music* (Arts Musica, Bruselas, en colaboración con la Orquesta del Cas, 2008).

Inscripciones e información

A partir del 30 de marzo en www.macba.cat y en la recepción del Museo (excepto los martes)
Precio: 30 €
Estudiantes y parados: 20 €
Amigos del MACBA: gratuito
Auditorio MACBA. Aforo limitado
programespublics@macba.cat;
tel. 93 481 46 81
www.macba.cat